

Мирослава Анатоліївна Садова,

докторка психологічних наук, професорка,
головна наукова співробітниця відділу інтелектуального розвитку
обдарованої особистості,
Інститут обдарованої дитини НАПН України,
м. Київ, Україна;
наукова співробітниця факультету психології,
Пан'європейський університет,
м. Братислава, Словаччина

 <https://orcid.org/0000-0002-4297-7317>

УДК 159.9.018:167.23

DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-3\(90\)-55-60](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-3(90)-55-60)

**ЕМПІРИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСТАНОВКИ ЦІЛЕЙ
В РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ***

Анотація.

У статті на емпіричному рівні подані результати дослідження постановки цілей щодо реалізації особистісного потенціалу обдарованої молоді в умовах воєнного стану. Розроблено авторську анкету на постановку цілей та їх реалізацію. Зведені таблиці у відсотковому співвідношенні щодо постановки цілей, де домінуючими цілями впродовж життя в обдарованої молоді виступили такі: здобути перемогу, здобути професію, матеріальна забезпеченість, створення сім'ї; подорожування, кар'єрне зростання тощо. За постановкою цілей ми виявили гендерні відмінності. Окрім того, в обдарованої молоді були виявлені психологічні перешкоди у вигляді бар'єрів, що не надають можливості повноцінно реалізувати поставлені цілі. До таких бар'єрів належать: війна, нестача грошей, лінь (низький рівень мотивації), невпевненість у собі, страх перед незвіданим, агресія тощо.

Ключові слова: особистісний потенціал; обдарованість; постановка цілей; ціле покладання; психологічні бар'єри; самореалізація.

У сучасних умовах існування обдарована молодь губиться ставити перед собою цілі, адже об'єктивні чинники бажанню рухатися та реалізовуватися перешкоджають цьому. У нашій статті ми обговоримо запитання: «Яким чином вибудувати цілі?», «Які цілі в подальшому можна буде реалізовувати стосовно окремо взятої особистості?» Загостримо нашу увагу на тому, які цілі не варто ставити, не співвідносячи їх зі своїми можливостями та потребами.

Дослідженнями у сфері цілепокладання займалися відомі українські науковці: Ж. Вірна [11], С. Занюк [3], С. Мова [6], М. Мушкевич [5], Л. Малімон [5], В. Подшивалкіна [2], В. Рибалка [11], К. Руденко [4], М. Садова [13], Ю. Швалб [1], А. Шевенко [5] та ін.

Зарубіжні вчені постановку цілей відносили до вищої мотиваційної діяльності – цілепокладан-

ня – К. Альдерфер [9], К. Ділован [7], Ж. Кулон [12], А. Маслоу [9], К. Мілеон [8], К. Роджерс [8], К. Фера [10] та ін.

Статтю присвячено нововведенню в психологічну практику, а саме – роботі над подоланням психологічних бар'єрів, які перешкоджають на шляху до постановки цілей і повноцінної реалізації особистісного потенціалу обдарованої молоді в різних сферах діяльності.

Мета дослідження: емпірично дослідити результати дослідження постановки цілей щодо реалізації особистісного потенціалу обдарованої молоді в умовах воєнного стану.

Цільовий компонент ми вже обговорювали в запропонованій нами раніше структурі особистісного потенціалу. У цій публікації висвітлено емпіричні результати не стільки кількісного, скільки якісного аналізу даних. Ми опишемо яскраві ви-

* Фінансується ЄС NextGenerationEU через План відновлення та стійкості Словачької Республіки в рамках проекту № 09I03-03-V01-00074. (англ. „Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09I03-03-V01- 00074”).

падки індивідуально поставлених цілей і на останок зведемо таблицю тих цілей і психологічних бар'єрів, які перешкоджатимуть в їх постановці.

Частою проблемою є те, що студенти взагалі не вибудовують цілей як на короткі, так і на довгі проміжки часу. Водночас постановка цілей веде до цілепокладання – умілої реалізації відповідних цілей на практиці.

Ми розробили анкету, до якої були включені цілі на тиждень, місяць, рік та цілі протягом усього життя. Також потрібно було вказати на ті перешкоди чи бар'єри, які не дають можливості реалізувати мету.

Зазначимо, що студенти більш відповідально ставляться до постановки цілей, ніж старшокласники. Однак ми мали справу не лише зі стандартною вибіркою досліджуваних, а насамперед з обдарованою молоддю, яка «не повинна закопувати власні таланти», а матеріалізувати їх. Ми зіштовхуємося з безліччю випадків, де обдаровані академічно, «золоті медалісти» після закінчення ЗВО можуть працювати зовсім не за отриманою спеціальністю і займатися не улюбленою справою життя, а тією, якою вимушені займатися через власні життєві потреби «тут і тепер». І навпаки, старшокласники та студенти, які мали низькі результати в навчанні перевершили себе, реалізуючи власні здібності в бізнесі, творчості тощо. Це свідчить про рівень мотивації, яка є надзвичайно важливою для старшокласників і студентів. Ми працюємо над підвищенням рівня мотивації. Не випадково С. Занюк у своїй праці «Мотивація і мотиви» наголошував, що мотивація – це основна особистісна та професійно-важлива якість у професійній реалізації. Якщо ж талант обдарованої особистості підкріплено потужною мотивацією, то це дасть високий результат у відповідній діяльності, на яку направлена ціль.

Із загальної вибірки досліджуваних (570 юнаків і дівчат) за кількісним аналізом даних ми виявили найвагоміші цілі для життя, подані нижче в таблиці 1.

Таблиця 1

Загальні цілі впродовж життя

П'ять основних цілей на життя	Відсоткове співвідношення
1. Здобути перемогу	98 %
2. Здобути професію	95 %
3. Матеріальна забезпеченість	80 %
4. Створення сім'ї	70 %
5. Подорожування	60 %
6. Кар'єрне зростання	40 %
7. Усі інші цілі	30 %

З аналізу таблиці стає зрозуміло, що для представників сучасної молоді дуже важливою ціллю, яку вони ставлять на перше місце, є перемога нашої країни у війні (98 %). Юнаки та дівчата почали значно більше: цікавитися поглибленим вивченням української та іноземних мов (англійська, китайська, французька); політикою (політични-

ми маніпуляціями), психологією; розвиватися, попри складну військово-політичну ситуацію в країні. Наше основне завдання полягало в тому, щоб визначити як в умовах війни молода людина може себе реалізувати, долаючи на своєму шляху труднощі та перешкоди. Наше дослідження проводилося в період пандемії Covid-19 і військово-політичної агресії і тому ціль «наблизити нашу країну до перемоги» – це свого роду бар'єр, який потрібно долати, а одній індивідуально взятій молодій людині – це не під силу. Хоча в багатьох студентів і старшокласників проявляється міра альтруїзму, патріотизму, але наблизити перемогу складно.

Друге місце отримала ціль вступити до ЗВО (якщо це старшокласники), або ж здобути професію (закінчити навчання за обраною професією) – 95 % відповідей. Це цілком логічний вибір, адже в юнацькому віці провідним видом діяльності виступає професійне навчання, а наші результати досліджень лише підтверджують цю точку зору.

На третє місце досліджувані поставили матеріальну забезпеченість (80 %), яка виступатиме свободою вибору і свободою тих благ, які можна придбати за гроші. Порівнюючи наші результати дослідження з дослідженням О. Кірової з Одеського національного університету І. І. Мечникова, варто наголосити, що результати різняться, адже в дослідженні О. Кірової матеріальна забезпеченість як ціль була лише на 8 місці. Автор аргументує це тим, що проводила дослідження серед матеріально забезпечених студентів спеціальності «Міжнародна дипломатія», і відповідна ціль не була актуальною для них «тут і тепер» [9, с. 24].

Четверте місце під час опитування посіла ціль щодо пошуку партнера для життя, сумісного проживання, створення сім'ї, народження дітей (70 %). Така ціль складає вагому складову в житті людини, адже це показник не лише репродуктивної функції, а й значно вищих якостей, з-поміж яких: закоханість; любов; дружба; уміння налагоджувати взаємини з людьми, поважати та цінувати близьку людину, приймати кохану людину, працювати над своїми недоліками заради себе та партнера, жертвувати чимось заради майбутнього.

П'яте місце посідають цілі, щодо відпочинку, хобі та подорожування (60 %). Респонденти, які не занурювалися в постановку цілей, здебільшого віддавали подорожі перше місце, а студенти, які прагнуть до саморозвитку та самореалізації, подорожі чи хобі включили до списку цілей, але за рівнем значущості виставили їх на крайні місця. Зазначимо, що ми маємо справу насамперед із підлітками та юнаками, а тому зрозуміло, що відчуття свободи потребує відпочину. Щодо самореалізації обдарованих варто наголосити, що поняття синергії є надзвичайно вагомим – це уміння розподіляти час на роботу та відпочинок, а також уміння балансувати, не виснажуючи себе і не да-

вати лінії опанувати себе. Якщо б ми досліджували молодь поза навчанням у ЗВО, то припускаємо, що і постановка цілей була б іншою.

На шостому місці в молоді ціль, що присвячена кар'єрі, професійній самореалізації – 40 %. З урахуванням того, що до вибірки досліджуваних були включені молоді юнаки та дівчата, цілком логічно, що питання кар'єри не виступатиме на передній план, тому що частина з них, навчаючись у школі, ще тільки визначалася з вибором професії. Та в перспективі на далеке майбутнє кар'єрне зростання виступає важливою ціллю в майже половини досліджуваних.

Варто зазначити, що менше 5 % набрали такі глибинні цілі, як:

- бути християнином;
- робити добро, допомагати рідним і близьким (альтруїзм);
- піклування про своє здоров'я;
- принести задоволення іншим;
- мати велике коло друзів;
- відданість справі.

Це дійсно благородні цілі, які мають місце бути в списку постановки цілей на життя, проте сучасна молодь більше спрямована не на духовні цінності, а на матеріальні, тому маємо такі результати власних досліджень.

Майже 30 % досліджуваних ставили деякі цілі розмитого, невизначеного характеру, які ми не включали до зведених груп: бути щасливою; мріяти; рухатись далі; справа життя; досягти найвищого з можливого; любов тощо.

Цілі розмитого характеру навряд чи можна досягнути, а розділити їх на більш конкретизовані та крок за кроком рухатися до вищої цілі – саме такий шлях веде до успіху.

Диференціюючи гендерні відмінності в постановці цілей варто зазначити, що результати досліджень добре вирізняються на відміну від загальної вибірки.

Таблиця 2

Гендерні відмінності в постановці цілей

П'ять основних цілей на життя:	Відсоткове співвідношення	
	хлопці	дівчата
1. Здобути перемогу	60 %	40 %
2. Здобути професію	47 %	53 %
3. Матеріальна забезпеченість	70 %	30 %
4. Створення сім'ї	40 %	60 %
5. Подорожування	42 %	58 %
6. Кар'єрне зростання	65 %	35 %

За першою ціллю «здобути перемогу» більше прагнуть цього саме хлопці аніж дівчата (60 % і 40 % відповідно). Такі результати дослідження ми аргументуємо тим, що під мобілізацію підпадають здебільшого чоловіки і молоді хлопці, які йдуть на фронт, і ніхто з них не хоче помирати, тому мрія про найскорішу перемогу більш пролизує чоловічу популяцію населення.

Орієнтація на професію майже однакова серед хлопців і дівчат, що є цілком логічним для юнацького віку.

Щодо прагнень матеріального забезпечення варто зазначити, що більше відсотків у хлопців, на відміну від дівчат (70 % і 30 % відповідно). Це можна пояснити традиційною моделлю виховання хлопців у сім'ї, де батько матеріально забезпечував сім'ю. Дівчата схильні приймати подарунки за генетичною програмою, а не дарувати їх протилежній статі, хоча є винятки з правил. Тому дівчата, у яких добре виражені фемінні якості, є більш схильними до вибору жіночих професій, що не є високооплачуваними (педагог, психолог, секретар, творчі професії тощо). Маскулінні ж професії обирають здебільшого хлопці (техніки, енергетики, економісти, програмісти, судноводії тощо). Технічні професії, які обирають чоловіки, вище оплачуються.

На створення сім'ї більше зорієнтовані дівчата, на відміну від хлопців (60 % і 40 % відповідно). За генетичними програмами В. Геодакяна жінки більше спрямовані на затишок в домі, а чоловіки – на зовнішню складову будинку і біля нього. Для жінки дуже важливою складовою є створення сім'ї. Якщо жінка не самореалізується в професії, вона буде напівзадоволена, але якщо не буде реалізації в сімейній сфері, то це повністю нівелює її як особистість в ролі матері чи дружини.

Ціль щодо подорожей важливіша для жінок, на відміну від чоловіків (58 % і 42 % відповідно). Жінки більше схильні витратити. Нові враження і відпочинок надихають і окриляють багато людей, але жінки без подорожувань та відпочинку – це як квітка, яку не поливають вчасно.

Ціль щодо кар'єрного зростання було виявлено зі значним відривом уперед у обдарованих юнаків, на відміну від дівчат (65 % і 35 % відповідно). Це та категорія, де чоловічу стать цікавить більше кар'єра, хоча дівчата з чоловічими особистісними рисами також ставлять собі за мету кар'єру, але не в юнацькому віці, а в більш зрілому.

З урахуванням того, що ми обирали старшокласників і студентів юнацького віку, то знаходити вікові відмінності не було сенсу, адже досліджування проводилося в межах лише однієї вікової категорії.

Нами також досліджувався показник психологічних бар'єрів, який ми прописували в анкеті. За загальною вибіркою досліджень (670 респондентів) яскраво проявили себе психологічні бар'єри за шістьма позиціями (табл. 3).

Таблиця 3

Перешкоди на шляху до реалізації цілей

П'ять основних бар'єрів, що перешкоджають у реалізації мети	Відсоткове співвідношення
1. Війна	95 %
2. Нестача грошей	85 %
3. Лень (низький рівень мотивації)	84 %
4. Невпевненість у собі	70 %
5. Страх перед незвіданим	65 %
6. Агресія	37 %

Як ми бачимо таблиці, війна найбільш деструктивно впливає на реалізацію цілей, а саме – затягування в часі їх реалізація. Це той домінуючий і руйнівний чинник, який затягує всі негативні особистісні проблеми: стрес, тривога, депресія, паніка, горе, неадекватність тощо.

У зв'язку з військово-політичною ситуацією в країні, у багатьох батьків обдарованих старшокласників та юні погіршилося матеріальне становище (85 %): безробіття, скорочення, недоплати, зняття надбавок за заслуги в професійній діяльності, підвищення комунальних платежів, підвищення цін тощо.

За війною та безробіттям слідує зниження рівня мотивації до роботи чи навчання в обдарованої молоді (84 %). Однак були такі відповіді при постановці цілей, де мотивація в 14 % досліджуваних була відносно високою, що свідчило про активність діяльності респондентів.

Невпевненість у собі – це невпевненість у завтрашньому дні, у своїх силах щодо подолання відповідного психологічного бар'єру. Деякою мірою, в обдарованих юнаків і дівчат наступає пасивність і постає запитання: «А чи потрібно рухатися далі: ставити цілі та досягати їх?»

П'яте місце з-поміж психологічних бар'єрів посідає страх перед незвіданим (65 %). Ніхто не знає, що буде завтра, ми припускаємо, працюємо, навчаємось, живемо в цей складний час, долаючи перепони на своєму шляху, але є ще вища сила, вища інстанція, яку пізнати і досягнути нам не підвладно. До такого страху належить вроджена реакція, вроджений інстинкт самозбереження, інстинкт життя – лібідо, про що писав у своїй теорії безсвідомого З. Фрейд ще на початку ХХ століття [5, с. 78]. Цей страх у відповідній частки досліджуваних асоціювався зі страхом перед відповідальністю – невмінням ризикувати, брати на себе відповідальність. Такий страх перед відповідальністю домінує в дівчат. Старше покоління, навпаки, є більш схильним брати на себе відповідальність, ані ж перекладати її на інших. У юнацькому віці страх перед відповідальністю в юних дівчат відображається в небажаній вагітності, народжуванні дітей, а виховують цих немовлят у кращому випадку їхні батьки, або ж у гіршому – дитячий притулок.

У результаті за переліченими вище психологічними бар'єрами виступає агресивна поведінка, яка може бути ауто- та гетеро- направленою. Гетероагресивні обдаровані особистості доволі активні, які через злість можуть досягати поставленої цілі, ідучи напролом до своєї мети, виплескуючи агресію на зовні. Аутоагресивні особистості здебільшого невпевнені в собі і така агресія має лише негативний характер, заглиблюючи та блокуючи проблеми, а не розв'язуючи їх.

Найбільш яскраво вираженими бар'єрами в житті обдарованих юнаків і дівчат були такі, що подано в таблиці 4.

Таблиця 4

Гендерні відмінності в психологічних бар'єрах

П'ять основних бар'єрів, що перешкоджають у реалізації мети	Відсоткове співвідношення	
	хлопці	дівчата
1. Війна	55 %	45 %
2. Нестача грошей	60 %	40 %
3. Лінь (низький рівень мотивації)	65 %	35 %
4. Невпевненість в собі	32 %	68 %
5. Страх перед незвіданим	30 %	70 %
6. Агресія	74 %	26 %

Аналізуючи дані таблиці щодо психологічних бар'єрів варто зазначити той показник, що дуже впливає на обдаровану особистість і не дає змоги рухатися до поставленої мити.

На першому місці з-поміж психологічних бар'єрів у респондентів виступає війна – це дійсно трагедія для нації, для родин, які втратили рідних та близьких, житло, роботу тощо. Війна всіх підкосила і вибила з регламенту діяльності. Війна – це об'єктивний чинник, який має вагоме значення, а завданням психолога-консультанта є вміння працювати з наслідками війни. До таких проблем належать: постратматичні стресові розлади, панічні атаки, депресія, агресія, сексуальні насильства. Нами здійснюватиметься глибинна психотерапія щодо таких бар'єрів, яких завдала війна. Повноцінно відтворити психіку дуже складно дітям війни, але можливо. Тому наша робота буде спрямована на розробку консультативно-терапевтичної програми щодо зниження рівня агресивних, тривожних і стресових розладів.

Основне завдання нашого дослідження – це мотивація, а одним із важливих бар'єрів, що перешкоджає в постановці цілі є низький рівень мотивації (лінь).

Наступним етапом нашого дослідження буде розробка мотиваційної програми щодо особистісного зростання обдарованої молоді. Така програма за назвою має оптимістичний характер, але особистісне зростання – це насамперед робота над власними бар'єрами за допомогою психолога-консультанта.

За гендерними відмінностями більше переймаються війною як об'єктивним бар'єром хлопці, на відміну від дівчат (55 % і 45 % відповідно). Вище вже було проаналізовано подібний показник в якості цілі і він повторюється в якості психологічного бар'єру, як неспроможності досягнути поставленої мети через війну.

Нестачею грошей переймаються також більше також хлопці, на відміну від дівчат (60 % і 40 % відповідно). Такий відсоток ми аргументуємо тим, що підробітки в різних сферах професійної діяльності падають. Хлопці, як майбутні годувальники сімей, переймаються цією проблемою.

Низька мотивація більше виражена у хлопчиків (65 %), ніж у дівчат (35 %), тобто більш старшими й вмотивованими є дівчата.

Високий рівень невпевненості в собі притаманний дівчатам (68 %), аніж хлопцям (32 %).

Високий рівень страху перед незвіданим домінує у дівчат (70 %), на відміну від хлопців (30%), які в підлітковому віці особливо люблять ризикувати.

Психологічний бар'єр у вигляді агресії домінує з великим відривом у хлопців, на відміну від дівчат (74 % і 26 % відповідно). Це так званий прояв маскулітності за дослідженнями С. Бемм [8, с. 9].

Таким чином, варто зазначити, що відповідні цілі та психологічні бар'єри ми згрупували у так названі групи, адже скільки було досліджуваних, стільки і думок. Цілі за значущістю: здобути перемогу (98 %), здобути професію (95 %), матеріальна забезпеченість (80 %), створення сім'ї (70 %), подорожування (60 %), кар'єрне зростання (40 %) тощо. За постановкою цілей ми виявили гендерні відмінності: хлопці більш направлені на здобуття перемоги, матеріальної забезпеченості та кар'єрного росту; дівчата більш направлені на цілі щодо здобуття професії, створення сім'ї та подорожування.

Також в обдарованій молоді були виявлені психологічні перешкоди в якості бар'єрів за значущістю: війна (95 %), нестача грошей (85 %), лінь (низький рівень мотивації – 84 %), невпевненість у собі (70 %), страх перед незвіданим (65 %), агресія (37 %) тощо. За виявленими психологічними бар'єрами було визначено гендерні відмінності. У обдарованих дівчат більш виражені такі психологічні бар'єри, як: невпевненість в собі, страх перед незвіданим; а у хлопців – війна, нестача грошей, лінь, агресія.

Наступний етап наших досліджень передбачає розробку мотиваційного тренінгу на подолання виявлених психологічних бар'єрів, що пришвидшуватиме обдаровану молодь до самореалізації та щасливого майбутнього в професійній та особистісній сферах життєдіяльності.

Використані літературні джерела

1. Shvalb Yu. Curriculum as motivation for gifted students / Yu. Shvalb // *Renzulli Center for Creativity, Gifted Education, and Talent Development*. – 2012.
2. Podshivalkina V. View this article online at wileyonlinelibrary.com/journal/pits. Motivation and gifted students: implications of theory and research / V. Podshivalkina // *Psychology in the Schools*. – 2012. – Vol. 49 (7).
3. Rudenko K. The Impact of Grouping Gifted Students on Motivation / K. Rudenko // *EjSBS – The European Journal of Social & Behavioural Sciences*. – 2014.
4. Zanyuk S. Academic (Under)achievement of Intellectually Gifted Students in the Transition Between

Primary and Secondary Education: An Individual Learner Perspective / S. Zanyuk // *Front. Psychol.* – 13 November 2019.

5. Mushkevich M. Underachievement and the gifted child. Underachievement and the gifted child / M. Mushkevich, L. Malimon, A. Shevenko; In S. I. Pfeiffer, E. Shaunessy-Dedrick, & M. Foley-Nicpon (Eds.). – 2018. – P. 559–573.

6. Mova S. Intrinsic motivation factors in the gifted children / S. Mova. – 2018. – URL: https://www.academia.edu/37717905/INTRINSIC_MOTIVATION_FACTORS_IN_THE_GIFTED_CHILDREN.

7. Dilovan C. Threat or challenge? Teacher beliefs about gifted students and their relationship to teacher motivation / C. Dilovan. – 11 Nov. 2018. – P. 134–160.

8. Mileon C. Assessment of student's potential based on the data concerning productivity and psychological comfort of education / C. Mileon // *Front. Educ.* – 05 July 2018. – URL: <http://www.revistaespacios.com/a18v39n02/18390222.html>.

9. Alderfer C. The Mediating Role of Student Motivation in the Linking of Perceived School Climate and Achievement in Reading and Mathematics / C. Alderfer, A. Maslov. – 2020. – URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2018.00050/full>.

10. Fera C. Student Motivation in English-Medium Instruction Empirical Studies in a Japanese University / C. Fera. – 2021.

11. Rybalka V. Student Motivation in Constructivist Learning Environment / V. Rybalka, Zh. Virna. – URL: <https://www.ejmste.com/article/student-motivation-in-constructivist-learning-environment-4478>

12. Coulon J. Inspiring Motivation for Special Needs Students / J. Coulon. – April 30, 2019. – URL: <https://online.alvernia.edu/articles/motivation-for-special-needs/>

13. Садова М. А. Самовизначення щодо майбутньої професії дітей юнацького віку із різними видами обдарованості / М. А. Садова // *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. – 2020. – 1(20). – С. 54–60. – URL: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/psihol-visnik-20-11.pdf>.

References

1. Shvalb, Yu. (2012). Curriculum as motivation for gifted students. *Renzulli Center for Creativity, Gifted Education, and Talent Development*.
2. Podshivalkina, V. (2012). View this article online at wileyonlinelibrary.com/journal/pits. Motivation and gifted students: implications of theory and research. *Psychology in the Schools*, Vol. 49 (7).
3. Rudenko, K. (2014). The Impact of Grouping Gifted Students on Motivation. *EjSBS - The European Journal of Social & Behavioural Sciences*.
4. Zanyuk, S. (2019). Academic (Under)achievement of Intellectually Gifted Students in the Transition Between Primary and Secondary Education: An Individual Learner Perspective. *Front. Psychol.*, 13 November.
5. Mushkevich, M., Malimon, L., & Shevenko, A.; In S. I. Pfeiffer, E. Shaunessy-Dedrick, & M. Foley-Nicpon

(Eds.) (2018). Underachievement and the gifted child. Underachievement and the gifted child. P. 559–573.

6. Mova, S. (2018). Intrinsic motivation factors in the gifted children. Retrieved from: https://www.academia.edu/37717905/INTRINSIC_MOTIVATION_FACTORS_IN_THE_GIFTED_CHILDREN.

7. Dilovan, C. (2018). Threat or challenge? Teacher beliefs about gifted students and their relationship to teacher motivation. P. 134–160.

8. Mileon, C. (2018). Assessment of student's potential based on the data concerning productivity and psychological comfort of education. Retrieved from: <http://www.revistaespacios.com/a18v39n02/18390222.html>.

9. Alderfer, C., & Maslov, A. (2020). The Mediating Role of Student Motivation in the Linking of Perceived School Climate and Achievement in Reading and Mathematics. Retrieved from: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2018.00050/full>.

10. Fera, C. (2021). Student Motivation in English-Medium Instruction Empirical Studies in a Japanese University.

11. Rybalka, V., & Virna, Zh. Student Motivation in Constructivist Learning Environment. Retrieved from: <https://www.ejmste.com/article/student-motivation-in-constructivist-learning-environment-4478>.

12. Coulon, J. (2019). Inspiring Motivation for Special Needs Students. Retrieved from: <https://online.alvernia.edu/articles/motivation-for-special-needs/>.

13. Sadova, M. A. (2020). Samovyznachennia shchodo maibutnoi profesii ditei yunatskoho viku iz riznymi vydamy obdarovanosti [Self-determination regarding the future profession of young children with different types of giftedness]. *Visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho – Scientific Bulletin of the Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlynskyi*. Vol. 1(20). P. 54-60. Retrieved from: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/psihol-visnik-20-11.pdf>. [in Ukrainian].

Sadova Myroslava, Doctor of Psychological Sciences, Professor, Chief Researcher of the Department

of Intellectual Development of the Gifted Personality, Institute of the Gifted Child of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine; Researcher at the Faculty of Psychology of the Pan-European University, Bratislava, Slovakia

EMPIRICAL RESULTS OF THE STUDY OF GOAL SETTING IN THE REALIZATION OF THE PERSONAL POTENTIAL OF GIFTED YOUTH UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Summary.

The article at the empirical level presents the results of the research on setting goals in the realization of the personal potential of gifted youth in the conditions of marital law.

The author's questionnaire for setting goals and their implementation was developed, which involved 670 gifted young men and women of higher education institutions

We grouped the corresponding goals and psychological barriers into so-called groups, because there were as many research subjects as there were opinions.

Summary tables in the percentage ratio regarding goal setting, where the following were the dominant goals during the life of gifted youth: to win (98 %), to get a profession (95 %), financial security (80 %), to create a family (70 %), traveling (60 %), career growth (40 %), etc. By setting goals, we found gender differences: boys are more focused on winning, material security, and career growth; girls are more focused on the goals of obtaining a profession, creating a family and traveling.

Also, psychological obstacles were identified in the gifted youth as barriers that do not allow them to fully realize their goals. Such barriers include: war (95 %), lack of money (85 %), laziness (low level of motivation - 84%), self-doubt (70 %), fear of the unknown (65 %), aggression (37%) etc. Based on the identified psychological barriers, gender differences were determined. Gifted girls have more pronounced psychological barriers such as: self-doubt, fear of the unknown; and boys are dominated by psychological barriers – war, lack of money, laziness, aggression.

Keywords: *personal potential; giftedness; goal setting; psychological barriers; self-realization.*

Стаття надійшла до редакції 8 вересня 2023 року